

Geir Winje

Hva er okkultisme?

Tradisjonell okkultisme er ikke bare opptatt av reinkarnasjon, men av å undersøke den lovmessigheten som styrer den.



Etter alle oppslagene i Tønsbergs Blad denne våren om den spiritistiske gudstjenesten i Spiret, har okkultisme kommet på dagsordenen. Begrepet er for de fleste negativt ladd. Derfor har representantene for spiritismen hevdet at spiritisme ikke er okkultisme. Og når representanter for Den norske kirke har forsøkt å gjøre rede for forskjellene mellom tradisjonell kristendom og "spiritistisk kristendom", er begrepet ikke blitt brukt. I en kommentar fra en prest i Metodistkirken ble okkultisme forstått som "mørkemakter" og beslektet med satanisme.

Okkultisme kommer av det latinske *occultus* (skjult, hemmelig) og kan bety "vitenskap om det skjulte". Gjennom historien har et utall okkulte retninger og systemer sett dagens lys, og okkulte forestillinger er i dag kombinert på ulike måter i mange miljøer. Noen mennesker har en ideologisk forståelse av det okkulte, mens andre har et mer eller mindre magisk virkelighetssyn uten at de har satt det i system.

Blant de viktigste forestillingene innenfor okkultismen er teorien om at alt henger sammen og at ulike sider ved tilværelsen korresponderer med hverandre. Det kalles gjerne holisme, av gresk *holos* (hel, total, fullstendig). Makrokosmos korresponderer med mikrokosmos; atomer og galakser er forbundet med og gjensidig avhengige av hverandre. Stjerner og mennesker, materie og ånd: Alt som vanligvis oppfattes som atskilte fenomener henger dypest sett sammen.

I et holistisk perspektiv kan heller ikke tiden forstås uavhengig av alt annet. Det betyr i praksis at fortiden og fremtiden er tilgjengelige for nåtiden. Ulike okkulte retninger nærmer seg dette på mange måter, blant annet gjennom spådomskunst. I karakteranalyse og kartlegging av fremtiden kan en ta utgangspunkt i for eksempel

astrologi, kiromanti (palmestri; å lese i hånden), numerologi (tallenes skjulte betydning) og tarotkort.

At tiden er relativ innebærer også at mennesket har levd før og skal leve igjen. Reinkarnasjon, eller sjelevandring, er i Vesten – til forskjell fra i Østen – gjerne forstått som evolusjon. Det henger sammen med den jødisk-kristne historieforståelsen i Bibelen, der tiden er lineær og historien en utvikling fra skapelse til dommedag. Både Koranen, marxismen og til dels naturvitenskapen har videreført synet på historien som en form for utvikling, fra en begynnelse mot et mål.

Tradisjonell okkultisme er ikke bare opptatt av reinkarnasjon, men av å undersøke den lovmessigheten som styrer den. Her slutter okkultismen seg gjerne til det østlige prinsippet om *karma* (fra sanskrit: handling). Alt som skjer har en årsak.

Det relative synet på tid, rom og materie åpner også for en forståelse av at de døde ikke nødvendigvis er utilgjengelige. Når den fysiske kroppen dør, kan andre sider ved mennesket leve videre. Innenfor spiritistiske miljøer kan som kjent de døde kontaktes, for eksempel ved hjelp av medier. I mange okkulte miljøer kontaktes mestere, for eksempel Jesus eller Buddha, som lever videre på andre nivåer. Mange regner med i alt sju eksistensnivåer, i mennesket som i tilværelsen for øvrig.

Magi betegner innenfor okkultismen å kartlegge sammenhengene mellom eksistensnivåene. Når de er kartlagt, kan en også handle på ett nivå, slik at det får konsekvenser på et annet nivå. Det krever trening og utdanning, og mange okkulte organisasjoner har derfor et gradssystem. Slik kan adepten (den som lærer) utvikle sine evner gradvis og systematisk.

Okkult utdanning omfatter både studier og praktiske øvelser i form av avansert mental trening. Imaginasjon (å forestille seg ting), ritualmagi og innvielsesriten kan tas i bruk side om side med meditasjon og yoga. I mange miljøer er det også vanlig med bønn og påkallelse av Gud, ulike mestere eller engler, ånder og andre krefter. Det endelige målet for menneskets utvikling er ifølge okkultismen en omfattende forståelse av universets natur og en form for samarbeid med de kreftene som virker i tilværelsen.

I et okkult virkelighetssyn hører ofte - men ikke alltid - Gud med. Gud forstås gjerne som en altomfattende visdom, et lys eller en kraft - den energien som fyller universet. Målet for menneskets utvikling er å få del i denne kraften og leve i harmoni med Gud. I tråd med et holistisk grunnsyn er Gud en ånd eller kraft som korresponderer med menneskets ånd eller dets "høyere selv". For mange er derfor mennesket dypest sett guddommelig.

Fra tradisjonelt kristent hold pekes det gjerne på at dette er et ubibelsk gudsbilde og at det heller ikke har plass til noen dogmatisk treenighetslære eller forståelse av Jesus som frelser i katolsk eller protestantisk forstand. Til dette svarer okkultismen at en alternativ tradisjon alltid har levd på siden av den etablerte kirken. Oldtidens og middelalderens gnostisisme (fra gresk *gnosis* – (guddommelig) kunnskap eller visdom), alkymi (fra arabisk *al kimija* - de vises stein) og hemmelige (hermetiske) lærere har alltid stått for en udogmatisk og mystisk tilnærming til Gud eller helheten. Det poengteres at det finnes okkulte tradisjoner innenfor mange religioner. Moderne okkultisme mener selv å hente inspirasjon fra kristen mystikk, kabbalisme (jødisk mystikk) og sufisme (islamsk mystikk), men også fra egyptiske og andre oldtidsreligioner, østlige religioner og naturreligioner.